

SAMRÁÐINGARNAR Í KEYPMANNAHAVN

føroysku figgjarlógini.

– Tað kann eg ikki ímynda mær verður gjørt, har tit hava yvirtikið máls-øki. Tað longsta, vit vilja fara er at koma við góðum ráðum. Uppá fyrispurning um hann hevur sæð seinastu frágreiðingina um føroyska sjúkrahúsverkið, sum danska heilsumálaráðið hevur gjørt, sigur Lars Tybjerg, at hann hevur høyrð um hana, men hevur ikki sæð hana. Hann heldur tað vera í finasta lagi, at føroyingar biðja danir gera slíka kanning. Har verða so helst settir upp ymsir møguleikar og vónandi eru tøl knýtt at hesum møguleikum. Tað verður so upp til føroyingar at gera av, hvussu skal gerast. Men vit kunnu so koma við okkara ráðum, hvat er skilabest at gera.

Mugu sannføra sínar egnu

Nú Lars Tybjerg hevur sera tætt tilknýti til bæði forsætismálaráðharran og figgjarmálaráðharran spurdu vit hann, hvussu hesir fara at takla komandi fundin?

– Tað er ein torførur spurningur. Eg haldi, at teir hava bæði eitt ynski og ein vilja til at rokka loysnum, men tað er greitt, at teir hava eisini síni politisku »baklond« at taka hædd fyri. Og tingini standa heldur ikki í stað.

Lars Tybjerg vísir á, at stjórnleiðararnir av andstöðuni verða skuldsettir fyri ikki at duga at handfara pengarnar hjá donsku skattgjaldarunum, sum tað ljóðar »fossa út úr kassunum«. – Tað má so heilt natúrligt hava við sær, at ein hyggur meira neyvtt eftir pengunum, áðrenn tú brúkar teir.

– Eg haldi tí ikki, at ein skal rokna við, at tað verða nakrar lættar samráðingar týsdagin. Donsku samráðingarlaiðararnir mugu tryggja sær, at teir heil hjartaðir kunnu siga sínum fólkatingsbólukum, at hetta eru skilgøðar útreiðslur.

– Eg ivist ikki í, at tað ber til at finna loysnir. Men føroyingar mugu royna sjálvir at bróta upp um armar og finna nýggjar vinnumøguleikar. Tit eiga sera væl tilbúgvín fólk, so har eru møguleikar, men tað tekur sína tíð. Tað eru ongur loysnir »lige om hjørnet«.

Óli Breckmann, fólkatingsmaður, um danska serfrøðingafrágreiðing:

Deyðadómurin yvir Føroyar

– Eg vóni, at landsstýrið megnar at sannføra donsku stjórnina um, at verða ráðini frá Peder Andersen-nevndini fylgd, so fer tað at gerast deydadómurin yvir føroyska samfelagið, sigur Óli Breckmann, fólkatingsmaður

Tað eru ójavnar meiningar um seinastu frágreiðingina um Føroyar, sum ein dansk endurreisingarnevnd hevur gjørt – ta sokallaðu Peder Andersen-frágreiðingina. Ein av teimum, sum ber stóran óttan fyri avleiðingunum verður henda frágreiðing fylgd av donum, er annar av føroysku fólkatingsmonnum, Óli Breckmann.

Hann fer so langt sum at siga, at verður frágreiðingin tiki til eftirtektar, so er hon einki minni enn deydadómurin yvir føroyska samfelagið.

– Skulu vit binda Føroya fólk meira, tey, sum eru eftir í Føroyum við einum nýggjum eykaskatti, so fer tann síðsta megin úr bæði orkunum og viljanum hjá fólki at halda fram. Her er í veruleikanum talan um eina »klappjakt« eftir inntøkum, sum fólk verða mistonkt fyri at hava havt í 80-unum. Tá vit skulu til at gjalda ein rentuskatt omaná, at næstan allar føroyingar hava hildið tann lága rentuskattin verið ryggin í okkara uppsparing og okkara kapitalgrundarlag, so grava vit sjálvi grøvina fyri okkum frameftir og vit lata danir skumpa moldina oman yvir okkum, tá vit hava lagt okkum niður í hana.

Landsstýrið má vera vakíð

Uppá fyrispurning um hann heldur danir fara at brúka hesa frágreiðing sum grundarlag undir komandi krøvum, sigur Óli Breckmann, at tað er eisini ein spurningur, hvussu væl landsstýrið klárar at greiða frá sær.

– Er tað so, at henda nevndin er sett fyri at kunna vera leiðbeinandi hjá núverandi stjórn, so er eg

bangin. Men er hetta bert ein roynd av fleiri at lýsa støðuna í Føroyum og koma við hessini uppskotum um batnar, so vóni eg, at landsstýrið klárar at sannføra donsku stjórnina um, at henda frágreiðingin má ikki fylgjast.

Óli Breckmann heldur, at landsstýrið eigur at koma við kvalifiseraðum mótuppskotum, sum byggja á lægri skatt – eina upplýsing av tí hafti, sum hevur bundið okkum niður, soleiðis at fólk fáa brúkt armar og bein og krefur og vilja aftur til at skapa nýggj virði, istaðin fyri at lykkjan verður rubbað við meiri skatti og tolli.

Hvat mótuppskot vildi tú komið við til donsku stjórnina, um tú skuldi ráðgivið okkara samráðingarfólkum, nú tey koma til Danmarkar?

– Fyri tað fyrsta mugu vit kapsla okkara almennu skuld inn. Hon má definierast og setast til viks ella í hvussu er avmarkast, soleiðis at hon sum skalvir ikki heldur fram við at leypa oman á okkum og knúsa okkum. Síðani má hon avdragast eftir eini fastari avtalu, sum heldur. Hon kundi verið avdrigin kanska lættast við, at ein partur av tí danska blokkinum, sum kortini verður veittur Føroyum, verður brúktur til lagaligar rentur og avdráttir av uttanlandsskuldini yvir kanska 20 ár.

Óli Breckmann heldur, at sjálvt um vit brúka ein part av blokkstuðlinum, so hevði tað ikki sivið fastari hjá okkum, enn um vit brúka ein part av landskassanum, sum vit nú kortini gera.

Fólkatingsmaðurin heldur, at tað eisini er neyðugt hjá landsstýrinum at lætta um trýstið á búskapin, so-

leiðis at landskassans hall ikki økir um uttanlandsskuldina. – Vit vita um samfeløg, sum hava álagt sær sjálvum bann móti at taka lán og at hava undirskot. Gott dømi um hetta er stóran á Isle of Man.

Óli Breckmann heldur tað er umráðandi at gera sær greitt, at uttanlandsskuldin er nakað, sum hoyrir fortíðini til og sum ikki veksur og heldur fram at plága okkum. – Eg vil pástanda, at hetta – at lækka skatt og toll í eini innbiling av, at økir tú um almennu inntøkurnar, so minkar tú ta almennu nýtsluna – er eitt falsum. Tað er bráðneyðugt at lækka kostnaðarstöðið í landinum, soleiðis at vit ikki fáa bert eitt vinnuligt kappingarfori aftur í fiskivinnuni, at vit eisini fáa lætt um trýstið á landskassan.

Fólkatingsseðsurin ongantið so týðandi sum nú

Óli Breckmann hevur sitið á fólkatíngi í skjótt 10 ár. Hann heldur, at uppgávan hjá føroysku fólkatings-

monnum er sera týðningarmikil, ikki minst í hesum døgum, men hann vísir eisini á, at tað fyrr hava verið boð eftir føroyskum fólkatingsmonnum. – Vit vita, at í 1901 biðaði kongur eftir at tilkalla vinstrastjórnina til valið í Føroyum hevði verið. Í 1973 biðaði Anker Jørgensen eisini við at skipa eina sosialdemokratiska stjórn, til hann visti, at Johan Nielsen var valdur. Eg havi sjálvur eisini verið seinasta stráðið hjá Schluterstjórnini, og nú vita vit, at Atli Dam matematiskt er síðsta atkvøðan hjá stjórnini.

– Men tá vit hava við føroysk donsk víðurskipti og eina kreppustøðu í Føroyum at gera, so eri eg sannførdur um, at í míni nýggju ár á fólkatíngi hevur ongantið verið so umráðandi at hava eina fólkatingsumboðan sum just nú.

Nú vita vit, hvussu umráðandi tað er at geva donum rættar upplýsingar um støðuna í Føroyum og hvussu stór ábyrgd harvið eisini liggur á føroysku fólkatingsmonnum. Tá

Fleiri føroyskir fjølmuðlar hava fólk í danska høvuðsstaðnum í hesum lagnadøgum. Her er tað sjónvarpsmaðurin Tróndur Djurhuus, sum tosar við Óla Breckmann, fólkatingsmann

hevur borið orð fyri at royna at seta kílur í millum føroyingar og danir í tínum røðum á fólkatíngi. Er tað ikki skeið at brúka røðarpallin á Christiansborg til slíkt?

Syndabukkur

– Eg havi lagt merki til, at Sosialurin heldur meg vera ein kílasetara. Tað hevur blaðið sjálvandi loyvi til. Eg haldi heldur ein kann siga, at socialistiskar andstöður hava roynt at brúka meg sum syndabukk.

Eg havi alla tíðina roynt at framt eitt líðiligt og uppbyggjandi samstarv millum donsku stjórnina og føroyskar myndugleikar. Og haldi eg eisini, at mitt samstarv við hesa stjórnina, sum nú situr, hevur verið sera gott.

Óli Breckmann sigur, at hann metir tað sum sína fremstu uppgávu í løtuni at greiða donum frá, hvussu neyðugt tað er at steðga blóðingini av tí føroyska samfelagnum, og hvat